

Rockens ungdomsskildrare

av Anders Hansson

Efter andra världskriget uppstod, framför allt i USA, ett nytt fenomen som skulle förändra världen – ungdomskulturen. Det ökade välståndet gav tonåringarna en förlängd respittid innan vuxenlivets vedermödor. Fler fick studera vidare och med mer fritid och mer pengar kunde man roa sig på nya sätt. Glida runt och lyssna på musik i bilen man nu hade råd med till exempel. Den främste skildraren av denna ungdomstid var Chuck Berry som kommer till Sverige i januari.

Det finns de som gärna diskuterar vilken som var den första rock'n'roll-låten. Som om det verkligen skulle vara viktigt. Eller ens möjligt. En av de hetaste kandidaterna som brukar nämnas är *Rocket 88* med Ike Turner & His Kings of Rhythm men det finns andra kandidater. Själva begreppet rock'n'roll myntades av discjockeyn Alan Freed 1951, men även detta är en sanning med modifikation. Orden rock och roll användes redan i låttexter och titlar när Freed startade sitt program *Moondog Rock'n'roll Party*.

Barn till bluesen

Problemet med att exakt tidsbestämma en musikgenres födelse hör samman med problemet att över huvud taget dela in musik i genrer. Gränserna är suddiga och det är något konstlat över hela resonemanget. Framför allt när det gäller hybrider som rock'n'roll. Helt klart är emellertid att rocken har sina rötter i bluesen. Eller som Muddy Waters sjöng: *The blues had a baby and they named it rock'n'roll*. Men blues är inte heller någon homogen musikstil. Den utvecklades också och ett av de viktigaste stegen i denna utveckling var elgitarrrens födelse.

Redan 1946 började ovan nämnde Muddy Waters spela elektrisk blues i Chicago och året därpå grundade bröderna Chess ett av de viktigaste skivbolagen i bluesens och rockens historia. På Chess spelade nämligen två av rock'n'rollens viktigaste arkitekter in. Dessa var Bo Diddley och Chuck Berry. Bo Diddley har själv slagit fast att rock'n'rollen skapades av honom själv och kollegan Berry. Det är lätt att hålla med honom. Bo Diddleys kanske största bidrag till musikhistorien är att han började använda elgitarren som ett rytminstrument på vilket han hamrade ut "The Bo Diddley rhythm", som plankats av otaliga artister sedan dess.

Bo Diddley är inte så känd för den stora publiken som han förtjänar. En anledning till det kan vara att hans sound var lite för "svart". Självklart är det så att musik inte kan vara vit eller svart. Men 1950-talets USA var ett rasdiskriminerande samhälle och det påverkade musikbranschen. När svarta artister kändes för vilda, sexiga, farliga eller helt enkelt för svarta, gjorde vita artister urvattnade versioner av samma låtar som kunde spelas på de vita radiostationerna. Ibland kunde det vara svårt att avgöra om artisten var vit eller svart. När Gary "U.S." Bonds fick en hit med *New Orleans*, som spelades även på vita radiostationer, valde han att inte turnera på flera år för att inte avslöja sin hudfärg.

Tonårshyllningar

Nya spännande kulturyttringar uppkommer ofta i mötet mellan olika traditioner. Välkänt är hur sångare som Elvis Presley fick enorma framgångar med låtar skrivna av svarta artister. Elvis debutsingel *That's all right* spelades till exempel in redan 1946 av kompositören Arthur "Big Boy" Crudup. Mindre

uppmärksammat är svarta artisters lån från den vita countrymusiken. Men här hittar vi en av ingredienserna i rock'n'roll.

Det var Chuck Berry som började spela så kallad hillbilly-musik för en svart publik. Efter att ha blivit utskrattad i början märkte Berry att publiken snart kom att gilla vad han spelade. Blandningen mellan svart och vitt blev inte grått utan något betydligt mer färgsprakande. När Chuck Berry så fick skivkontrakt med Chess var det denna blandning av blues och country han skulle fortsätta att utveckla. Trots att han spelade in med i stort sett samma musiker som kompede såväl Muddy Waters som Bo Diddley blev resultatet något mycket lättare, studsigare och melodiösare.

Även innehållet i texterna skilde sig en hel del. Med sina skildringar och hyllningar av tonårslivet bröt Chuck Berry ny mark. Längtan efter skoldagens slut, snabba bilar och söta flickor var ämnen som de unga skivköparna kunde relatera till. Chuck Berry berättade en historia och sjöng på ett sätt som gjorde att man kunde höra texten. Vilket skilde sig en hel del från exempelvis Little Richards närmast hysteriska utbrott i låtar som *Tutti Frutti*. Hur oemotståndligt "wop bop a loo bop a lop bam boom" än är, går det inte att förneka att Chuck Berrys texter var elegantare skrivna.

Komponerade klassiker

Det är just kombinationen att på samma gång vara artist och låtskrivare som gör Chuck Berry till den kanske allra viktigaste personen i rock'n'rollens historia. Andra stora stjärnor, som Elvis Presley och Jerry Lee Lewis, var i första hand artister. Fantastiska sådana förvisso, men de bidrog inte till den samlade låtskatten. Däremot framförde de flera av Chuck Berrys låtar.

Å andra sidan fanns de som i första hand hade framgång som låtskrivare. Nämnas kan Otis Blackwell som skrev klassiker som *Great Balls of Fire*, *Fever* och *All Shook Up*. Allra viktigast bland den här tidens låtskrivare är kanske paret Jerry Leiber & Mike Stoller, upphovsmän till bland annat *Jailhouse Rock* och *Hound Dog*.

Även Little Richard hade ett finger med i låtskrivandet, där han fick hjälp av folk som Robert "Bumps" Blackwell. Men knappast någon kan visa upp en lika imponerande katalog som Chuck Berry. *Maybellene*, *Roll Over Beethoven*, *Rock And Roll Music*, *Sweet Little Sixteen*, *No Particular Place To Go*. Listan kan göras nästan hur lång som helst. Då har vi ändå inte nämnt rocklåten framför andra *Johnny B. Goode*.

Rock = Chuck

Förutom att han hade stora framgångar med sina låtar på egen hand påverkade Chuck Berry otaliga band som kom efter honom. The Rolling Stones valde hans *Come On* som sin första singel och The Beatles spelade in två av Berrys låtar. John Lennon gick så långt att han sa att om man skulle ge rock'n'roll ett annat namn skulle man kunna säga Chuck Berry. Ytterligare ett bevis på sin storhet och omvärldens uppskattning fick Chuck Berry 1986 då han ingick i den första omgången artister som valdes in i Rock and Roll Hall of Fame.

Privat har dock livet varit betydligt bökgigare för rockhjälten från St Louis. Redan som tonåring fick han problem med rättvisan och skickades till ungdomsfängelse

för butiksran och stråtröveri. I början av 1962 dömdes han till fängelse för att ha kört en minderårig flicka över en statsgräns med "omoraliska intentioner". Ett brott mot den så kallade Mann Act. Han kom dock tillbaka och hade stora framgångar, framför allt i Storbritannien. En tredje vistelse bakom murarna fick Berry utstå 1979 efter att ha ertappats för skattefusk.

Därefter fick han mest ägna sig åt att förvalta det anseende han byggt upp under sin karriär. Något som han inte alltid har skött så bra. Hans konsertframträdanden blev nästan ökända. Mest beroende på att Chuck Berry inte ville släpa med sig ett eget komband på turnéerna. Antagligen av ekonomiska skäl. I stället spelade han med lokala band, ett nytt på varje ställe, som han aldrig repade med. Sent ska syndaren vakna, heter det. När han nu som åttioåring är ute på sin sista (?) Europaturné har han med sig ett band med bland andra Charles Berry Jr på gitarr.